

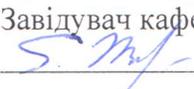
**УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ЛУЦЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ**

Факультет початкової освіти та фізичної культури
Кафедра загальної педагогіки, психології та методики початкової освіти

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з навчальної роботи
 Наталія БОРБИЧ
«29» серпня 2025 року

СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри загальної педагогіки,
психології та методики початкової освіти
Протокол № 1 від 27.08.2025 року
Завідувач кафедри
 Сергій МАРЧУК

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми
Середня освіта (Фізична культура)
 Наталія ДЕНИСЕНКО
«27» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ОК 8. Загальна педагогіка

освітньо-професійна програма **Середня освіта (Фізична культура)**

освітній ступінь **бакалавр**

галузь знань **А Освіта**

спеціальність / предметна спеціальність **A4 Середня освіта / A4.11 Середня освіта (Фізична культура)**

академічна група **11 ФК**

РОЗРОБНИК: Сергій МАРЧУК, кандидат педагогічних наук, старший викладач

1. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань А Освіта	Очна (денна) форма навчання	
	Спеціальність / предметна спеціальність А4 Середня освіта / А4.11 Середня освіта (Фізична культура)	Статус освітнього компонента: Обов'язковий	
Змістових модулів – 2	Освітній ступінь: бакалавр	Рік підготовки: 1-й	
Загальна кількість годин – 120		Семестр: 2-ий	
		Лекції 30 год.	Практичні (семінарські) 30 год.
		Самостійна робота 53 год.	
		Консультації 7 год	
		Вид контролю: залік	

1.1. Анотація освітнього компонента

Освітній компонент «Загальна педагогіка» є базовою нормативною дисципліною, яка закладає теоретико-методологічний фундамент для формування професійної і педагогічної компетентності майбутнього вчителя фізичної культури. Його вивчення є необхідною умовою для усвідомлення студентами ролі освіти в розвитку особистості та суспільства, розуміння цілей, принципів, закономірностей і методів освітнього процесу в сучасній школі.

У контексті підготовки фахівця з фізичної культури дисципліна має особливу актуальність, оскільки діяльність учителя цього профілю виходить далеко за межі навчання рухових умінь. Педагог фізичної культури має виконувати важливу виховну, соціалізуючу і здоров'язбережувальну функцію, що потребує глибокого розуміння педагогічних процесів, вікових і психологічних особливостей учнів, принципів побудови ефективної комунікації, а також етики педагогічної взаємодії.

У рамках вивчення курсу студенти ознайомлюються з основними категоріями педагогіки, теорією виховання, навчання та розвитку особистості, сучасними освітніми технологіями, формами та методами організації навчального процесу. Особлива увага приділяється специфіці педагогічної діяльності у закладах загальної середньої освіти, а також особливостям роботи вчителя фізичної культури як вихователя, наставника й організатора рухової активності учнів.

Здобуті знання та навички слугуватимуть основою для засвоєння фахових дисциплін і проходження педагогічної практики.

1.2. Мета та завдання освітнього компонента

Мета освітнього компонента – оволодіти методологічними основами педагогічної науки та сприяти оволодінню майбутніми вчителями фізичної культури закладу загальної середньої освіти

теоретичними основами педагогічної науки, формувати в них педагогічне мислення, навчити майбутніх фахівців аналізувати педагогічну дійсність, готувати їх до свідомого оволодіння професійно-педагогічними компетентностями, сформувані у здобувачів освіти національний світогляд і характер, духовність, загальнолюдські моральні гуманістичні якості, залучити здобувачів освіти до творчого дослідництва, сформувані в них прагнення підвищувати педагогічну майстерність.

Завдання вивчення освітнього компонента:

- формування стійкої професійної позиції педагога;
- розгляд науково-методологічних засад педагогіки та з'ясування її місця в системі сучасних людинознавчих наук;
- вивчення новітніх досягнень національної і світової педагогічної науки;
- ознайомлення з педагогічними ідеями класиків української і зарубіжної педагогіки;
- вивчення мети, завдань, форм, методів, змісту навчання і виховання в сучасних умовах;
- виховання любові до педагогічної професії;
- розширення загальнопедагогічного кругозору;
- домогтися глибокого усвідомлення студентами того, що формування високих загальнолюдських якостей можливе лише на основі національних цінностей, культурно-історичних традицій;
- сформувані у студентів цілісну наукову картину світу, професійний педагогічний світогляд, висвітлити корені, витoki історичної пам'яті; виховати патріотизм і гуманізм;
- виховати любов до педагогічної професії, сформувані ідеал вчителя на основі яскравих прикладів життя відомих педагогів.

1.3. Пререквізити та постреквізити

Пререквізити: «Історія української державності та культури», «Вступ до спеціальності та основи академічної доброчесності». Сучасна педагогіка спирається на досягнення гуманітарних наук.

Постреквізити: освітній компонент «Загальна педагогіка» предметно інтегрується з освітніми компонентами, які забезпечують подальшу теоретико-практичну професійну підготовку.

1.4. Характеристика освітнього компонента

У результаті вивчення курсу «Загальна педагогіка» у здобувачів освіти мають сформуватися **компетентності**, які відповідають сучасним вимогам підготовки бакалаврів.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач освіти:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в професійній діяльності у галузі середньої освіти (фізична культура), що характеризуються комплексністю й невизначеністю умов і передбачають застосування теорій та методів психолого-педагогічних, природничих наук, теорії й методики навчання фізичної культури в закладах загальної середньої освіти.

Загальні компетентності

ЗК3. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації на основі креативності і підприємливості, генерувати нові ідеї, виявляти розв'язувати професійні проблеми.

ЗК4. Здатність упроваджувати технології та методики особистісно зорієнтованого, компетентісного й інтегрованого навчання, виховання і розвитку здобувачів освіти.

ЗК7. Здатність усвідомлювати закономірності розвитку особистості, проявляти педагогічну чуйність і враховувати психолого-педагогічні, фізіологічні особливості здобувачів освіти під час організації навчання, виховання та взаємодії в освітньому середовищі.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК11. Здатність планувати й прогнозувати результати освітнього процесу, визначати оптимальні цілі, зміст, засоби та форми навчання для забезпечення ефективного розвитку й досягнення очікуваних результатів здобувачами освіти.

СК14. Здатність організувати процес навчання, виховання й фізичного розвитку здобувачів освіти, творчо використовуючи нестандартні підходи, інноваційні методи та варіативні форми рухової діяльності для забезпечення мотивації, безпеки та всебічного розвитку.

Компетентності Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», на розвиток яких спрямовано ОК

Б3.2. Здатність залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.

В2.3. Здатність формувати в здобувачів освіти культуру здорового й безпечного способу життя.

В.2.4. Здатність підтримувати особисте фізичне та психоемоційне здоров'я під час професійної діяльності.

Д.1.1. Здатність здійснювати власний професійний розвиток, отримувати підтримку від колег.

Результати навчання:

ПРН згідно з ОПШ

ПРН3. Створює умови для формування й розвитку в здобувачів освіти ключових компетентностей і наскрізних умінь у процесі фізичного виховання та різних форм рухової активності.

ПРН16. Знає та критично аналізує сучасні педагогічні теорії, психологічні, анатомо-фізіологічні, біомеханічні й гігієнічні основи фізичної культури для науково обґрунтованого планування й організації освітнього процесу.

ПРН17. Інтерпретує нормативно-правові акти у сфері освіти та фізичної культури, спираючись на історичний розвиток законодавства й еволюцію підходів до шкільного фізичного виховання.

Результати навчання за освітнім компонентом

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі освіти повинні:

знати:

- основні категорії, функції та завдання педагогіки; методологічні засади педагогіки;
- сутність процесів навчання, освіти, виховання, розвитку і формування особистості; принципи, засоби, методи, форми навчання і виховання школяра та учнівського колективу;
- особливості перевірки навчально-пізнавальної діяльності школярів, рівня їх вихованості;
- методи, засоби, форми, принципи організації та управління закладом загальної середньої освіти;

уміти:

- розуміти сутність педагогіки як науки;
- ідентифікувати педагогічні явища, процеси, системи, ситуації, задачі;
- розуміти цінності педагогічного знання в загальній культурі людства;
- оволодівати методами науково-педагогічного дослідження;
- сутність і закономірності розвитку особистості, анатомо-фізіологічні, психологічні та вікові особливості учнів;
- визначити конкретні завдання навчально-виховного впливу, виходячи із загальної мети національного виховання, рівня вихованості учнівського колективу;
- володіти методами і формами організації освітнього процесу, педагогічної діагностики та педагогічного прогнозування;
- визначити мету навчання і виховання у відповідності з рівнем вихованості учнів, будувати освітній процес на основі глибокого і систематичного вивчення учнів, їх інтересів;
- регулювати і корегувати міжособистісні стосунки в учнівському колективі, формувати гуманні відносини з школярами на рівні співпраці з урахуванням національних традицій;
- налагоджувати стосунки з батьками учнів;
- сприяти самовихованню, самоосвіті, саморозвитку учнів;
- вивчати, узагальнювати та використовувати позитивний педагогічний досвід і досягнення психолого-педагогічної науки.
- вивчати і аналізувати педагогічну літературу;
- використовувати кращі надбання педагогічної спадщини при розв'язанні актуальних проблем освітнього процесу сучасної школи;
- працювати з першоджерелами, науково-педагогічною літературою, нормативними документами в галузі освіти;
- аналізувати і оцінювати сучасні педагогічні теорії, концепції.

2. Зміст освітнього компонента

Змістовий модуль 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ. ДИДАКТИКА

Тема 1. Педагогіка як наука.

Тема 2. Розвиток, виховання і формування особистості.

Тема 3. Професія вчителя у суспільстві.

Тема 4. Процес навчання, його закономірності та принципи.

Тема 5. Зміст, методи, засоби, технології, форми організації навчання, контроль навчальних досягнень школярів.

Змістовий модуль 2. ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ. ШКОЛОЗНАВСТВО

Тема 6. Сутність, закономірності та принципи виховання.

Тема 7. Основні напрями (зміст) виховання особистості.

Тема 8. Методи та форми виховання. Виховання особистості в колективі.

Тема 9. Робота класного керівника. Спільна виховна робота школи, сім'ї та громадськості.

Тема 10. Наукові основи управління освітою та закладами загальної середньої освіти.

3. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				Форми роботи/ контролю*
	денна форма здобуття вищої освіти				
	усього	у тому числі			
лекції		семінар / (практ.)	самос. роб		
Змістовий модуль 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ. ДИДАКТИКА					
Тема 1. Педагогіка як наука	10	4	2	4	УО, ДС, Р, АТ
Тема 2. Розвиток і формування особистості	8	2	2	4	УО, ДС, Р
Тема 3. Професія вчителя у суспільстві	8	2		4	
Тема 4. Процес навчання, його закономірності та принципи	11	2	2	7	УО, ДС, Р
Тема 5. Зміст, методи, засоби, технології, форми організації навчання, контроль навчальних досягнень школярів	19	6	2/4	7	УО, ДС, Р, П
Модульний контроль 1	2		/2		МК/КР
Разом за змістовим модулем 1	56	16	8/6	26	
Змістовий модуль 2. ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ. ШКОЛОЗНАВСТВО					
Тема 6. Сутність, закономірності та принципи виховання	7	2		5	
Тема 7. Основні напрями (зміст) виховання особистості	13	4	/2	7	П
Тема 8. Методи та форми виховання. Виховання особистості в колективі	10	2	4	4	УО, ДС, Р, АТ
Тема 9. Робота класного керівника. Спільна виховна робота школи, сім'ї та громадськості	8	2	4	4	УО, ДС, Р
Тема 10. Наукові основи управління освітою та закладами загальної середньої освіти	15	4	2/2	7	УО, ДС, Р, П
Модульний контроль 2	2		/2		МК/КР
Разом за змістовим модулем 2	57	14	10/6	27	
Консультації ¹	7				

¹ Згідно з затвердженим у встановленому порядку графіком.

Усього годин	120	30	18/12	53	
---------------------	------------	-----------	--------------	-----------	--

* Форми роботи/контролю: УО – усне опитування, ПО – письмове опитування, ДС – дискусія, Т – тести, П – презентація результатів виконаних завдань та досліджень, МК / КР – модульний контроль / контрольна робота, Р – реферат, АТ – аналіз твору тощо.

4. Теми лекційних занять

№ з/п	№ теми	Назва теми	К-ть годин
Змістовий модуль 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ. ДИДАКТИКА			
1.	1	Педагогіка як наука	4
2.	2	Розвиток і формування особистості	2
3.	3	Професія вчителя у суспільстві	2
4.	4	Процес навчання, його закономірності та принципи	2
5.	5	Зміст, методи, засоби, технології, форми організації навчання, контроль навчальних досягнень школярів	6
Змістовий модуль 2. ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ. ШКОЛОЗНАВСТВО			
6.	6	Сутність, закономірності та принципи виховання	2
7.	7	Основні напрями (зміст) виховання особистості	4
8.	8	Методи та форми виховання. Виховання особистості в колективі	2
9.	9	Робота класного керівника. Спільна виховна робота школи, сім'ї та громадськості	2
10.	10	Наукові основи управління освітою та закладами загальної середньої освіти	4
Разом			30

5. Теми семінарських занять

№ з/п	№ теми	Назва теми	К-ть годин
Змістовий модуль 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ. ДИДАКТИКА			
1.	1	Педагогіка як наука, мистецтво і практика навчання та виховання	2
2.	2	Чинники впливу на розвиток та формування особистості	2
3.	4	Психолого-педагогічні основи процесу навчання школярів	2
4.	5	Технології навчання школярів	2
Змістовий модуль 2. ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ. ШКОЛОЗНАВСТВО			
5.	8	Виховний вплив методів заохочення та покарання особистості	4
6.	9	Видатні педагоги про сімейне виховання	4
7.	10	Сучасні засади керівництва в закладі загальної середньої освіти	2
Разом			18

6. Теми практичних занять

№ з/п	№ теми	Назва теми	К-ть годин
Змістовий модуль 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ. ДИДАКТИКА			
1.	5	Аналіз навчальних планів, програм та підручників освітньої галузі «Фізична культура»	4
2.	Т. 1-5	Модульний контроль 1	2
Змістовий модуль 2. ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ. ШКОЛОЗНАВСТВО			
3.	7	Технологія виховання особистості	2
4.	10	Особливості атестації та сертифікації педагогічних працівників	2
5.	Т.6-10	Модульний контроль 2	2
Разом			12

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом

8. Самостійна робота

Навчальний матеріал, передбачений для засвоєння під час самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальними матеріалами, який опрацьовується на навчальних заняттях.

Самостійна робота здобувачів освіти включає:

- підготовку до аудиторних занять (лекцій, практичних, семінарських, тощо);
- виконання завдань з освітнього компонента впродовж семестру;
- роботу над окремими темами освітнього компонента, які згідно з робочою програмою, винесені на самостійне опрацювання здобувачами освіти;
- підготовку до всіх видів підсумкового контролю, у тому числі до курсових і модульних робіт;
- роботу в студентських наукових гуртках, семінарах тощо;
- участь у науково-практичних конференціях, семінарах, конкурсах, олімпіадах тощо;
- підготовку до атестації здобувачів освіти.

N теми	Назва теми	Усього год. самостійної роботи / Завдання	Література	Контроль
1	Основні етапи розвитку педагогіки	4 год. Проаналізувати періоди розвитку педагогіки. Вказати суть кожної стадії розвитку педагогіки, зазначити її представників. Виписати вислови із Біблії («Книга притч Соломонових»). Підготуватися до висвітлення й обговорення питань на семінарському занятті.	Основна: 1,3,11,12 Допоміжна: Біблія	Письмова робота Усне опитування Виступ
2	Українська етнопедагогіка про формування і розвиток особистості дитини	4 год. Вивчивши та проаналізувавши посібники з народної педагогіки, віднайти засоби усної народної до таких чинників формування та розвитку особистості дитини: спадковість; середовище; виховання. Скласти структурно-логічну схему. Підготуватися до висвітлення й обговорення питань на семінарському занятті.	Основна: 11,12 Допоміжна: 11,12,17,21	Письмова робота Усне опитування Тести
3	Класики педагогіки про вимоги до вчителя	4 год. Опрацювати низку історико-педагогічних джерел, твори видатних педагогів та визначити актуальні вимоги до професії вчителя: Я. Коменський «Закони добре організованої школи»; К. Ушинський «Про користь педагогічної літератури»; О. Духнович «Народная педагогія»; В. Сухомлинський «Сто порад учителів». Підготуватися до висвітлення й обговорення питань на практичному занятті (модулі).	Основна: 1,3,11 Допоміжна: 1,5,6,15,19,20,23	Письмова робота Усне опитування Презентація
4	Видатні педагогі про принципи навчання	7 год. Віднайти думки античних філософів про поради навчання учнів. Скласти тези до праці Я.А. Коменського «Велика дидактика» (глави «Загальні вимоги навчання і учіння, тобто як навчати і вчитися»; «Основи легкості навчання і учіння»). Виписати думки видатних педагогів про принцип	Основна: 1,11,13 Допоміжна: 6,7,13,15,19,,23	Письмова робота Усне опитування Презентація

		гуманізму в навчанні учнів. Підготуватися до висвітлення й обговорення питань на семінарському занятті.		
5	Державний стандарт базової середньої освіти	7 год. Опрацювати Державний стандарт базової середньої освіти (2020) у таких аспектах: мета базової середньої освіти та ціннісні орієнтири (п.4); ключові компетентності (п. 7); освітні галузі (п.10); мета освітньої галузі фізичної культури (п.22). Підготуватися до висвітлення й обговорення питань на практичному занятті.	Основна: 5	Письмова робота Усне опитування Презентація
6	Кодекс цінностей сучасного українського виховання	5 год. Опрацювати книгу О. Вишневського «Сучасне українське виховання : педагогічні нариси», проаналізувати такі цінності сучасного українського виховання: абсолютні, вічні цінності та їх антиподи; національні цінності; громадянські цінності; цінності сімейного життя; цінності особистого життя. Скласти структурно-логічну схему. Підготуватися до висвітлення й обговорення питань на практичному занятті.	Основна: 2	Письмова робота Усне опитування
7	Народна педагогіка про виховання	7 год. Запишіть тези до таких теоретичних питань: моральне виховання дітей у сім'ї; провідні ідеї та традиції трудового виховання; розумове виховання дітей та молоді; піклування про здоров'я і фізичний розвиток дітей; естетичне виховання дітей у сім'ї. Заповніть таблицю «Якості особистості, які розвиваються у процесі виховання». Запишіть 7-8 народних загадок, загадайте їх студентам групи. Підберіть 2-3 народні ігри з метою виховання спритності у дітей. Підготуватися до висвітлення й обговорення питань на практичному занятті.	Основна: 11,12 Допоміжна: 11,12,17,21,22,23	Письмова робота Усне опитування Диспут
8	Взаємини в учнівському колективі, методики їх визначення	4 год. Опрацювати рекомендовану літературу та психолого-педагогічну періодику та виконати завдання. Підібрати 2-3 методики вивчення дитячого колективу та міжособистісних взаємин. Підготуватися до висвітлення й обговорення питань на практичному занятті.	Основна: 1,3,11,12,13 Допоміжна: 19	Письмова робота Усне опитування
9	Фізичне виховання учнів у сім'ї	4 год. Зробити тези до таких питань: завдання фізичного виховання у сім'ї; культура харчування у сім'ї; режим дня; фізичне загартування дітей у сім'ї. Презентувати традиції фізичного виховання у вашій родині. Підготуватися до висвітлення й обговорення питань на семінарському	Основна: 11,12 Допоміжна: 14,24,25	Письмова робота Усне опитування Диспут

		занятті, презентація виконаних завдань.		
10	Закон України «Про повну загальну середню освіту»	7 год. Вивчити та проаналізувати такі статті Закону: Стаття 33. Установчі документи закладу загальної середньої освіти. Стаття 36. Система управління закладом загальної середньої освіти. Стаття 38. Керівник закладу загальної середньої освіти. Стаття 40. Педагогічна рада. Проаналізувати розділ «Управління у сфері загальної середньої освіти» та його статті (53-57). Підготуватися до висвітлення й обговорення питань на семінарському занятті, презентація виконаних завдань.	Основна:6	Письмова робота Усне опитування Презентація
<i>Разом:</i>		53 год.		

9. Методи навчання

Під час викладання курсу використовуються такі методи навчання: розповідь – для оповідної, описової форми розкриття навчального матеріалу; пояснення – для розкриття сутності певного явища, закону, процесу; бесіда – для усвідомлення за допомогою діалогу нових явищ, понять; ілюстрація – для розкриття предметів і процесів через їх символічне зображення (малюнки, схеми); практична робота – для використання набутих знань у розв’язанні практичних завдань; аналітичний метод – мисленнєвого або практичного розкладу цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак; індуктивний метод – для вивчення явищ від одиничного до загального; дедуктивний метод – для вивчення навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного; проблемний виклад матеріалу – для створення й розв’язання проблемної ситуації.

У процесі викладання освітнього компоненту для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти передбачене застосування як активних, так і інтерактивних методів та навчальних технологій, серед яких: словесні, наочні, практичні, дидактичні, практико-теоретичні, пошукові, науково-дослідницькі, індуктивно-дедуктивні, дискусійні тощо.

10. Форми контролю знань та критерії оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС – А, В, С, D, E, FX, F). Згідно з п. 2.1. Положення про порядок оцінювання знань здобувачів освіти в умовах кредитно-трансферної системи організації освітнього процесу оцінювання академічних досягнень здобувачів освіти здійснюється під час міжсесійного (поточного та модульного) та підсумкового (семестрового) контролю знань.

Поточний контроль здійснюється з метою оцінювання якості роботи здобувача освіти впродовж семестру під час проведення практичних і семінарських, а також для перевірки якості самостійної роботи здобувачів освіти.

Модульний контроль знань здійснюється через проведення аудиторних письмових контрольних робіт. Модульний контроль здійснюється на останньому в поточному змістовому модулі практичному занятті.

Підсумковий контроль знань проводиться у формі диференційованого заліку (усно). Залік передбачає відповіді на питання, в яких здобувачі освіти повинні продемонструвати знання та сформулювати на їх основі розуміння проблематики курсу, а також отримані компетентності.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти здійснюється за 100-бальною шкалою з таким розподілом балів: 70 балів – поточний контроль, 30 балів – модульний контроль, який анулюється, коли здобувач освіти іде на підсумковий (семестровий) контроль (30 балів). Якщо підсумкова оцінка (бали) з освітнього компонента за результатами поточного та модульного контролю становить не менше 60 балів, то, за згодою здобувача освіти, вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з освітнього компонента.

Остаточною оцінкою з освітнього компонента за семестр, яка вноситься до залікової відомості, є підсумкова оцінка, що складається з балів міжсесійного та підсумкового контролю.

Схема нараховування балів з освітнього компонента

Форми контролю	Види навчальної роботи	Оцінювання
Поточний контроль	Робота на семінарських та практичних заняттях: - доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення освітнього компонента; - усне опитування, тестування, вирішення практичних завдань; - участь у навчальній дискусії тощо	Максимальна кількість балів з кожного семінару та практичного заняття – 5
	<i>За роботу на семінарських та практичних заняттях здобувач максимально може отримати 50 балів</i>	
	Самостійна робота	Максимальна кількість балів за СР – 2
<i>За результатами виконання завдань СР здобувач максимально може отримати 20 балів</i>		
Модульний контроль	Модульний контроль 1	Максимальна кількість балів – 15
	Модульний контроль 2	Максимальна кількість балів – 15
Додаткові бали	Участь у предметних олімпіадах. Участь у конкурсах студентських робіт. Участь у наукових студентських конференціях.	Максимальна кількість балів – 7
	<i>(Згідно з п.4.9. Положення про порядок оцінювання знань здобувачів освіти в умовах кредитно-трансферної системи організації освітнього процесу у КЗВО «Луцький педагогічний колеж» Волинської обласної ради)</i>	
<p>Якщо підсумкова оцінка (бали) з освітнього компонента за результатами поточного та модульного контролю становить не менше 60 балів, то, за згодою здобувача освіти, вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з освітнього компонента.</p> <p>Якщо здобувач освіти вирішив підвищити свою успішність на диференційованому заліку, то бали, набрані здобувачем освіти за результатами модульного контролю, анулюються.</p> <p>У шкалі оцінювання здійснено розподіл 100 балів: 70 – поточний контроль, 30 – модульний контроль, який анулюється, коли здобувач освіти іде на підсумковий (диференційований залік) контроль (30 балів).</p>		
Підсумковий контроль (диференційований залік)	Диференційований залік проходить усно (у формі співбесіди)	Максимальна кількість балів – 30

За роботу на семінарських/практичних заняттях бали розподіляються таким чином:

Бал	Критерії оцінювання знань здобувача освіти на семінарському/практичному занятті		
	Характер пізнавальної діяльності	Структура відповіді	Характер відповіді
Мінімальна кількість – 0-1	Репродуктивне відтворення начального матеріалу у вигляді доповнення до відповіді студентів	Зачитує виклад матеріалу за лекцією	Відповідь ситуативно усвідомлена
Нижче середньої – 2	Репродукція основних понять, категорій, принципів і закономірностей.	Зачитує визначення за лекцією (або з словника). Зачитує виклад матеріалу за лекцією та	Відповідь усвідомлена, з наведенням власних прикладів

	Роз'яснення переважної кількості позицій	підручниками.	
Вище середньої – 3	Наведення власних прикладів щодо застосування розкритих проблем.	Чітка структурована відповідь за попередньо підготовленим планом та детальним описом його позицій, використання додаткових джерел.	Повне та ґрунтовне висвітлення проблеми, узагальнення викладеного у вигляді чіткого переліку позицій
Максимальна кількість –4-5	Представлення власної моделі, схеми, віртуального проекту тощо	Власний мотивований, обґрунтований та відмінний від традиційного варіант відповіді	Повне та ґрунтовне висвітлення проблеми із застосуванням нетрадиційних форм викладу

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ МОДУЛЬНОГО/СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Питання для модульного/семестрового контролю визначені за трьома рівнями:

Перший рівень – репродуктивний, що вимагає від здобувача освіти знань основних понять категоріального апарату та вміння їх застосовувати для виконання елементарних завдань (*відповіді на запитання цього рівня оцінюються максимальною кількістю 3 бали/6 балів*);

Другий рівень – репродуктивно-творчий, що потребує самостійного пошуку, аналізу літератури з метою її застосування при виконанні певного завдання (*відповіді на запитання цього рівня оцінюються максимальною кількістю – 5 балів /10 балів*);

Третій рівень – творчо-пошуковий, що передбачає самостійне розв'язання індивідуальних завдань (переважно творчого характеру) (*максимальна кількість балів за виконання завдання цього рівня – 7 балів/14 балів*).

Варіанти модульної контрольної роботи містять три завдання/питання за вказаними рівнями

Змістовий модуль 1

Варіант 1

1. Назвати сучасні визначення поняття «педагогіка».
2. Розкрити особливості формування і розвитку молодшого школяра.
3. Скласти структурно-логічну схему «Професійно зумовлені вимоги до вчителя».

Варіант 2

1. Назвати предмет педагогіки.
2. Проаналізувати вікову періодизацію особистості у працях Я. А. Коменського.
3. Скласти структурно-логічну схему «Етапи засвоєння знань».

Варіант 3

1. Назвати джерела педагогіки.
2. Обґрунтувати роль спадковості як чинника формування особистості.
3. Скласти структурно-логічну схему «Ключові компетентності за Державним стандартом базової середньої освіти (2020)».

Варіант 4

1. Назвати основні поняття педагогіки.
2. Розкрити особливості формування та розвитку підлітка.
3. Скласти структурно-логічну схему «Історичний шлях становлення професії вчителя».

Варіант 5

1. Назвати галузі педагогіки.
2. Обґрунтувати принципи навчання за народною педагогікою. До кожного принципу підберіть прислів'я та приказки, які відображають його суть.
3. Скласти структурно-логічну схему «Вимоги до сучасного уроку».

Варіант 6

1. Визначте поняття «розвиток особистості».
2. Розкрити суть принципу гуманізму в навчанні.
3. Скласти структурно-логічну схему «Я. А. Коменський про вимоги до вчителя».

Варіант 7

1. Назвати основні поняття і категорії дидактики.
2. Вказати народні прислів'я, що відображають зміст спадковості як чинника формування особистості.
3. Скласти структурно-логічну схему «Види, форми та методи контролю знань».

Варіант 8

1. Назвати теоретичні методи науково-педагогічного дослідження.
2. Розкрити суть принципу наочності знань.
3. Висловити свої міркування щодо навчання у школі дітей з шестирічного віку: «за» і «проти».

Варіант 9

1. Назвати характерні ознаки процесу навчання.
2. Проаналізувати основні етапи розвитку педагогіки.
3. Скласти порівняльну таблицю спільного та відмінного у шкільному та науковому пізнанні.

Варіант 10

1. Назвати етимологію (походження) терміну «педагогіка».
2. Проаналізувати поради В. Сухомлинського як правила навчання.
3. Скласти порівняльну характеристику структури процесів викладання та учіння, вказавши на їх спільні риси та відмінності.

Варіант 11

1. Назвати основні завдання педагогіки як науки.
2. Розкрити вікові та індивідуальні особливості розвитку молодших школярів.
3. Скласти структурно-логічну схему «Функції перевірки та оцінювання знань учнів».

Варіант 12

1. Вказати основні чинники формування і розвитку особистості.
2. Розкрити суть принципу індивідуального підходу в навчанні школярів.
3. Скласти структурно-логічну схему «Ключові компетентності НУШ».

Варіант 13

1. Назвати галузі спеціальної педагогіки.
2. Розкрити вплив середовища на розвиток і формування особистості.
3. Обґрунтувати актуальність вимог до вчителя у статуті Луцької братської школи (1624 року).

Варіант 14

1. Назвати складові змісту освіти.
2. Охарактеризувати словесні методи навчання школярів.
3. Скласти структурно-логічну схему «Педагогічні принципи (вимоги) до перевірки та оцінювання знань учнів».

Варіант 15

1. Визначити поняття «державний стандарт базової середньої освіти», його структуру.
2. Охарактеризувати методи навчання за рівнем пізнавальної активності учнів.
3. Скласти структурно-логічну схему «Педагогіка як наука».

Варіант 16

1. Назвати основні документи, в яких відображається зміст освіти та навчання.
2. Охарактеризувати методи навчання за логікою викладу навчального матеріалу.
3. Скласти структурно-логічну схему «Методи перевірки знань учнів».

Варіант 17

1. Визначити поняття «освітня програма».
2. Проаналізувати умови оптимального вибору та поєднання методів і засобів навчання в сучасній школі.
3. Скласти структурно-логічну схему «Педагогічні вимоги до перевірки знань школярів».

Варіант 18

1. Визначити поняття «навчальний підручник».
2. Охарактеризувати засоби навчання у сучасній школі.
3. Скласти структурно-логічну схему «Типологія (класифікація) та структура уроків у

сучасній школі».

Варіант 19

1. Назвати основні теорії освіти.
2. Охарактеризувати практичні методи навчання школярів.
3. Скласти структурно-логічну схему «Підготовка вчителя фізичної культури до уроку».

Варіант 20

1. Визначити поняття «урок».
2. Розкрити суть ігрових технологій навчання.
3. Скласти структурно-логічну схему «Проблема інклюзивного навчання».

Змістовий модуль 2

Варіант 1

1. Визначити поняття «виховання», його функції.
2. Розкрити функції, напрями і форми роботи класного керівника.
3. Скласти структурно-логічну схему «Планування роботи закладу загальної середньої освіти».

Варіант 2

1. Визначити зміст і принципи громадянського виховання школярів.
2. Проаналізувати типи і функції сім'ї.
3. Скласти структурно-логічну схему «Облік роботи закладу загальної середньої освіти».

Варіант 3

1. Вказати особливості виховання.
2. Обґрунтувати правові основи сімейного виховання.
3. Скласти структурно-логічну схему «Народна педагогіка про розумове виховання».

Варіант 4

1. Назвати головну мету та завдання національної системи виховання в сучасній Україні.
2. Проаналізувати сімейні традиції та обряди українського народу.
3. Скласти структурно-логічну схему «Атестація педагогічних працівників».

Варіант 5

1. Назвати основні принципи виховання.
2. Проаналізувати положення народної педагогіки про трудове виховання.
3. Скласти структурно-логічну схему «Сертифікація педагогічних працівників».

Варіант 6

1. Визначити поняття «колектив», назвати його ознаки, функції.
2. Охарактеризувати народні принципи виховання.
3. Скласти структурно-логічну схему «Керівник закладу загальної середньої освіти».

Варіант 7

1. Назвати основні поняття і завдання розумового виховання учнів.
2. Охарактеризувати методи самовиховання особистості.
3. Скласти структурно-логічну схему «Типи ЗЗСО за Концепцією «Нова українська школа».

Варіант 8

1. Назвати головні завдання морального виховання школярів.
2. Розкрити особливості сертифікації педагогічних працівників.
3. Скласти структурно-логічну схему ««Кодекс цінностей сучасного українського виховання»».

Варіант 9

1. Назвати шляхи і засоби морального виховання учнів.
2. Проаналізувати функціональні обов'язки керівника закладу загальної середньої освіти.
3. Скласти структурно-логічну схему «Видатні педагоги про мету виховання».

Варіант 10

1. Вказати основні завдання та принципи патріотичного виховання школярів.
2. Проаналізувати положення народної педагогіки про методи виховання дітей та молоді.
3. Скласти структурно-логічну схему «Державні органи управління освітою в Україні».

Варіант 11

1. Назвати провідні категорії та завдання естетичного виховання школярів.

2. Проаналізувати мету та види атестації педагогічних працівників.
3. Скласти структурно-логічну схему «Права дитини» (за Декларацією прав дитини).

Варіант 12

1. Назвати мету та завдання трудового виховання школярів.
2. Проаналізувати особливості атестації педагогічних працівників.
3. Скласти структурно-логічну схему «Народна педагогіка про фізичне виховання».

Варіант 13

1. Визначити поняття «методи виховання».
2. Проаналізувати коло питань, яке розглядає педагогічна рада ЗЗСО.
3. Скласти структурно-логічну схему «Народна педагогіка про трудове виховання».

Варіант 14

1. Назвати мету, завдання, фізичного виховання учнів.
2. Проаналізувати форми роботи класного керівника з сім'ями учнів.
3. Скласти структурно-логічну схему «Педагогічна рада закладу загальної середньої освіти».

Варіант 15

1. Назвати засоби фізичного виховання учнів.
2. Проаналізувати права керівника ЗЗСО за Законом України «Про повну загальну середню освіту».
3. Скласти структурно-логічну схему «Народна педагогіка про естетичне виховання».

Варіант 16

1. Визначити поняття «форми виховання»: їх класифікація.
2. Проаналізувати типи закладів ЗЗСО за Законом України «Про повну загальну середню освіту».
3. Скласти структурно-логічну схему «Народна педагогіка про моральне виховання».

Варіант 17

1. Назвати методи формування свідомості особистості.
2. Проаналізувати вчення В. Сухомлинського про колектив.
3. Скласти структурно-логічну схему «Повноваження Міністерства освіти і науки України».

Варіант 18

1. Назвати методи організації діяльності, спілкування, формування позитивного досвіду суспільної поведінки.
2. Проаналізувати форми та методи роботи класного керівника з сім'ями учнів.
3. Скласти структурно-логічну схему «Педагогіка партнерства сім'ї та школи».

Варіант 19

1. Назвати позашкільні форми виховання школярів.
2. Обґрунтувати роль сім'ї у фізичному виховання учнів.
3. Скласти структурно-логічну схему «Органи громадського самоврядування у сфері освіти».

Варіант 20.

1. Назвати структуру дитячого колективу.
2. Проаналізувати основні завдання родинно-сімейного виховання в сучасних умовах.
3. Скласти структурно-логічну схему «Засоби фізичного виховання школярів».

Критерії оцінювання модульного/семестрового контролю

Вид завдання	Бали	Критерії оцінки
Теоретичне питання	3/6-5	Здобувач освіти володіє матеріалом в повному обсязі. Відповідь на питання сформульовано в термінах освітнього компонента, викладено науковою мовою.
Перший рівень	2/4-3	Здобувач освіти загалом володіє навчальним матеріалом, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки
	1-0/2-0	Здобувач освіти частково володіє навчальним матеріалом або не володіє навчальним матеріалом
Другий рівень	5/10-9	Здобувач освіти володіє матеріалом в повному обсязі; аргументовано його викладає; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичного питання; демонструє авторську позицію здобувача освіти

	4-3/8-6	Самостійно викладає основний зміст навчального матеріалу, але без глибокого всебічного аналізу
	2/5-3	Здобувач освіти не в змозі ґрунтовно викласти зміст питання, допускаючи при цьому суттєві помилки
	1-0/2-0	Здобувач вищої освіти не в змозі викласти зміст питання, не володіє ключовими поняттями, не володіє навчальним матеріалом
<i>Практичне завдання</i> Третій рівень	7/14-13	Здобувач освіти дав повну, інноваційно орієнтовану, креативну, вичерпну відповідь, яка складається з: правильного вибору алгоритму вирішення завдання; структурованого викладу матеріалу теоретичної частини завдання; ґрунтовних висновків; авторське бачення проблеми та її практичне вирішення
	6-5/12-9	Здобувач освіти розуміє суть завдання, наявна особистісна позиція студента. Відповіді властиві інноваційність і креативність у вирішенні практичного завдання. Містить деякі помилки у виборі алгоритму вирішення завдання
	4-3/8-5	Здобувач освіти розуміє сутність проблеми, знає алгоритм її розв'язання. Містить суттєві помилки у виборі та реалізації алгоритму вирішення завдання; відсутня авторська позиція; містить грубі помилки й не має пояснень і висновків
	2-0/4-0	Здобувач освіти не розуміє або не повністю розуміє завдання; не в змозі його виконати; виконав завдання частково або й повністю неправильно (виконав менш ніж 20% завдання)

2 семестр

Поточний, модульний контроль та самостійна робота														(ПК+СР)+ МК / Підсумковий контроль /З	
ЗМ 1 (50 балів)						ЗМ 2 (50 балів)									
T ₁	T ₂	T ₄	T ₅		(T ₁₋₅)	MK ₁	T ₇	T ₈	T ₉	T ₁₀			(T ₇₋₁₀)		MK ₂
C ₁	C ₂	C ₃	C ₄	П ₁	СР	П ₂	П ₃	C ₅	C ₆	C ₇	П ₄		СР		П ₅
5	5	5	5	5	10	15	5	5	5	5	5	10	15	100	

Умовні позначення: С – семінарське заняття, П – практичне заняття, СР – самостійна робота, МК – модульний контроль, З – диференційований залік, ПК – поточний контроль.

У шкалі оцінювання здійснено розподіл 100 балів: 70 – поточний контроль, 30 – модульний контроль, який анулюється, коли здобувач освіти іде на підсумковий (диференційований залік) контроль (30 балів).

Шкала оцінювання

100-бальна шкала	шкала ЄКТС	оцінка за національною системою
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	
60–63	E	задовільно
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента

11. Політики курсу

11.1. Політика щодо відвідування

Здобувач освіти повинен відвідувати всі види занять, передбачені навчальним планом, згідно

з розкладом. Графік консультацій із освітнього компоненту оприлюднений на інформаційному стенді кафедри загальної педагогіки, психології та методики початкової освіти. У разі відсутності здобувача на занятті він зобов'язаний його відпрацювати.

11.2. Політика щодо академічної доброчесності

Здобувач освіти повинен самостійно виконати всі завдання семінарських та практичних занять, а, у випадку запозичень інформації, зобов'язаний коректно її відображати з посилання на першоджерело. Використання будь-яких джерел інформації під час проведення різних форм оцінювання знань (семестровий, підсумковий контроль) заборонено. Використання інструментів штучного інтелекту в освітній діяльності здійснюється у межах вимог академічної доброчесності та відповідно до Політик впровадження та використання ШІ в Коледжі. Здобувач освіти зобов'язаний використовувати технології штучного інтелекту відповідально, прозоро та етично, з обов'язковим дотриманням принципів академічної доброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради.

11.3. Політика щодо дотримання термінів виконання завдань

Здобувач освіти повинен вчасно виконати всі завдання семінарських і практичних занять у терміни, які встановлює викладач. Самостійну роботу здобувач освіти виконує індивідуально, відповідно до методичних вказівок та визначених викладачем завдань і термінів. У випадку відсутності здобувача освіти на занятті з об'єктивних причин (хвороба, заява по поважній причині) термін здачі робіт може бути змінений. До підсумкової форми контролю (заліку) здобувач освіти має відпрацювати пропущені заняття та здати усі теми. Ліквідація заборгованості відбувається під час проведення консультацій з освітнього компонента за графіком, визначеним викладачем.

11.4. Політика щодо визнання результатів неформальної освіти (за бажанням викладача)

Якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній (курси, семінари, тренінги, стажування) чи інформальній освіті і їх тематика, обсяг вивчення та зміст відповідають освітньому компоненту в цілому або його окремому розділу, змістовому модулю, темі (темам), що передбачені робочою програмою освітнього компонента, і проходження яких підтверджено документально (сертифікат, свідоцтво тощо), то зарахування результатів такого навчання здійснюється згідно з «Положенням про порядок визнання результатів навчання здобувачів вищої та фахової передвищої освіти, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, у Комунальному закладі вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради».

12. Рекомендована література

Основна

1. Анєнкова І. П., Байдан М. А., Горчакова О. А., Руссол В. М. Педагогіка : модульний курс : навч. посіб. Львів : Новий Світ-2000, 2010. 567 с.
2. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. Посібник для студентів вищих навчальних закладів. Дрогобич: Коло, 2006. 326 с.
3. Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посіб. 3-тє вид., стер. Київ: Академвидав, 2009. 616 с.
4. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. Київ: Академвидав, 2004. 352 с.
5. Державний стандарт базової середньої освіти. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/
6. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
7. Закон України «Про освіту». URL: <https://osvita.ua/legislation/law/2231/>
8. Концепція «Нова українська школа». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
9. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text>

10. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти». URL: https://docs.google.com/viewer?docecx=1&url=https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/646-iloivepdf_merged.pdf

11. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб., 3-тє вид., стер. Київ : Академвидав, 2009. 560 с.
12. Ягупов В. В. Педагогіка : навч. посіб. Київ: Либідь, 2003. 560 с.
13. Якса Н. В. Основи педагогічних знань : навч. посіб. Київ : Знання, 2007. 548 с.

Допоміжна

1. Бойчук П. М., Марчук С. С., Пушкар Н. С. Ярошук Н. П. Професійні якості педагога та його підготовка в контексті ідей К. Д. Ушинського. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*. 2023. Вип. 4. С. 3–10.
2. Бойчук П., Марчук С. Організація шкільної освіти Давньої Русі в історико-педагогічному та етнографічному ракурсах. *Академічні студії*. 2022. №.4. С. 156-164.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с.
4. Енциклопедія освіти / за ред. В.Г. Кременя. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
5. Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія / за ред. В.Кременя. Київ: Знання, 2005. 767 с.
6. Коваленко Є. І., Белкіна Н. І. Історія зарубіжної педагогіки. Хрестоматія. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 664 с.
7. Кравець В. П. Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва. Тернопіль, 1996. 436 с.
8. Марчук С., Чемерис І. Здоров'язбережувальний потенціал філософсько-педагогічної спадщини Григорія Сковороди в контексті сучасної освіти. *Формування педагога майбутнього: виклики сьогодення, цінності та міжнародний ракурс: колективна монографія* / Н. Денисенко, С. Марчук, І. Чемерис, Г. Голя, І. Кліш, М. Юхименко, М. Козігора, І. Ковальчук, О. Федорчук. Луцьк: ФОП Мажула Ю.М., 2025. С. 33–87.
9. Марчук С., Кабак В., Борбич Н., Ковальчук І. Розвиток педагогічної термінології та становлення понятійно-категоріального апарату педагогіки. *Acta Paedagogica Volynienses*. 2024. Вип. 2. С. 35–43.
10. Марчук С., Ковальчук І., Чемерис І. Здоров'язбережувальна освіта у філософській спадщині Г. Сковороди як актуальна науково-педагогічна проблема *Acta Paedagogica Volynienses*. 2024. Вип. 1. С. 16–25.
11. Мосіяшенко В.А. Українська етнопедагогіка : навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2005. С. 17-21.
12. Народна педагогіка: світовий досвід / уклад. А. І Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. Київ: Знання-Прес, 2003. 134 с.
13. Персоналії в історії національної педагогіки. 22 видатних українських педагоги / під заг. ред. А.М. Бойко. Київ: Професіонал, 2004. 576 с.
14. Родинна педагогіка / за ред. А. А. Марушкевич. Київ: ПАРАПАН, 2002. 216 с.
15. Русова С. Вибрані педагогічні твори: У 2 кн. Київ: Либідь, 1997. Кн. 1. 272 с. Кн. 2. 320 с.
16. Сковорода Г. Твори: У 2-х т. Київ: Обереги, 2005. Т.1. 528 с.; Т.2. 480 с.
17. Стельмахович М. Г. Українська народна педагогіка. Київ: ІЗМН, 1997. 232 с.
18. Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка. Київ: Рад. школа, 1978. 263 с.
19. Сухомлинський В. О. Вибрані твори. В 5 томах. Київ: Рад. школа, 1976-1977. Т.1. 654 с.; Т.2. 670 с.; Т.3. 670 с.; Т.4. 640 с.; Т.5. 639 с.
20. Українська педагогіка в персоналіях: У 2 кн. / за ред. О.В. Сухомлинської. Київ: Либідь, 2005. Кн. 1. 624 с.; Кн. 2. 552 с.
21. Українське народознавство / за ред. С. П. Павлюка, Г. Й. Горинь, Р. Ф. Кирчіва. Львів: Фенікс, 1994. 608 с.
22. Ушинський К. Д. Вибрані педагогічні твори: В 2-х т. Київ: Рад. школа, 1983. Т.1. 488 с.; Т.2. 359 с.
23. Хрестоматія з історії української класичної педагогіки: К. Ушинський, С. Русова, А. Макаренко, Г. Ващенко, В. Сухомлинський / уклад. В. П. Кравець, О. І. Мешко. Київ: Грамота, 2008. 768 с.
24. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Ч. 1. Тернопіль: Навчальна

книга – Богдан, 2006. 272 с.

25. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Ч. 2. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. 248 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuv.gov.ua/> Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.
2. <https://dnpb.gov.ua/ua/> Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського НАПН України.
3. <https://mon.gov.ua/> Сайт Міністерства освіти і науки України.
4. <https://www.rada.gov.ua/> Сайт Верховної Ради України.

Викладач Марчук Сергій Степанович

